

วารสารภาษาและวรรณคดีไทย

ISSN 0857-037X ปีที่ 41 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2567)

เจ้าของ: ศูนย์วิจัยภาษาและวรรณคดีไทย ภาควิชาภาษาไทย
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถานที่ติดต่อ: วารสารภาษาและวรรณคดีไทย
ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท วังใหม่ ปทุมวัน กทม. 10330
โทรศัพท์: 0-2218-4687
<https://so04.tci-thaijo.org/index.php/THlanglit>
Email: thlanglitjournal@gmail.com

Journal of Thai Language and Literature

ISSN 0857-037X Volume 41 Number 2 (July – December 2024)

Publisher: Research Center for Thai Language and Literature,
Department of Thai, Faculty of Arts,
Chulalongkorn University

Editorial Office: Journal of Thai Language and Literature
Department of Thai, Faculty of Arts,
Chulalongkorn University
Phyathai Road, Wangmai, Pathumwan,
Bangkok 10330, THAILAND
Telephone: 0-2218-4687
<https://so04.tci-thaijo.org/index.php/THlanglit>
Email: thlanglitjournal@gmail.com

บรรณาธิการ:

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชัยรัตน์ พลमुख

บรรณาธิการภาษาอังกฤษ:

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คารินา โชติรวี

คณะบรรณาธิการ:

ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร. ปราณี กุลละวณิชย์	สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ
ศาสตราจารย์พิเศษ ดร. ประคอง นิมนานเหมินท์	สำนักงานราชบัณฑิตยสภา
ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร. ชลดา เรืองรักษ์ลิขิต	สำนักงานราชบัณฑิตยสภา
Professor Dr. Peter Skilling	Fragile Palm Leaves Foundation
Professor Dr. Justin McDaniel	University of Pennsylvania
รองศาสตราจารย์ ดร. ณัฐพร พานโพธิ์ทอง	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร. ประมินทร์ จารูวร	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร. วริษา ไอสถานนท์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร. สาวิตรี คทวนิช	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ณัฐกาญจน์ นาคนวน	มหาวิทยาลัยมหิดล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อารียา หุติณทะ	มหาวิทยาลัยศิลปากร
อาจารย์ ดร. ไกล่รุ่ง อามระดิษ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ฝ่ายจัดการวารสาร:

วัลลี ภูมิพงศ์ไทย

Editor in chief:

Asst. Prof. Chairat Polmuk, Ph.D.

Language Editor:

Asst. Prof. Carina Chotirawe, Ph.D.

Editorial Board:

Prof. Emeritus Pranee Kullavanijaya, Ph.D.	National Research Council of Thailand
Adjunct Prof. Prakong Nimmanahaeminda, Ph.D.	Office of the Royal Society
Prof. Emeritus Cholada Ruengruglikit, Ph.D.	Office of the Royal Society
Prof. Peter Skilling, Ph.D.	Fragile Palm Leaves Foundation
Prof. Justin McDaniel, Ph.D.	University of Pennsylvania
Assoc. Prof. Natthaporn Panpothong, Ph.D.	Chulalongkorn University
Assoc. Prof. Poramin Jaruworn, Ph.D.	Chulalongkorn University
Assoc. Prof. Varisa Ostananda, Ph.D.	Thammasat University
Assoc. Prof. Savitri Gadavanij, Ph.D.	National Institute of Development Administration
Asst. Prof. Natthakarn Naknuan, Ph.D.	Mahidol University
Asst. Prof. Areeya Hutinta, Ph.D.	Silpakorn University
Klairung Amratisha, Ph.D.	Chulalongkorn University

Journal Administrator:

Wanlee Poompongthai

วารสารภาษาและวรรณคดีไทย

วารสารภาษาและวรรณคดีไทย เป็นวารสารวิชาการด้านมนุษยศาสตร์ของศูนย์วิจัยภาษาและวรรณคดีไทย ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ออกตีพิมพ์เผยแพร่มาตั้งแต่ พ.ศ. 2526 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ด้านภาษาไทย วรรณคดีไทย วรรณกรรมไทย คติชนวิทยา รวมทั้งศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ ภาษาศาสตร์ มานุษยวิทยา การเรียนการสอนภาษาไทย และภาษาต่างประเทศที่สัมพันธ์กับภาษาไทย

วารสารภาษาและวรรณคดีไทย เป็นวารสารราย 6 เดือน เผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ (ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน และ ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม) กองบรรณาธิการวารสารภาษาและวรรณคดีไทย ยินดีรับพิจารณาต้นฉบับผลงานวิชาการในศาสตร์สาขาดังกล่าวข้างต้น ที่เป็นบทความวิจัย บทความวิชาการที่ไม่ใช่งานวิจัย บทความปริทัศน์ และบทปริทัศน์หนังสือ ซึ่งเขียนเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ ผลงานที่ส่งมาให้วารสารพิจารณาตีพิมพ์ต้องไม่เคยพิมพ์เผยแพร่ในวารสารวิชาการฉบับใดมาก่อน และต้องไม่อยู่ระหว่างการพิจารณาของวารสารอื่น

บทความที่ส่งมาให้วารสารพิจารณาตีพิมพ์ จะได้รับการกลั่นกรองคุณภาพแบบไม่เปิดเผยตัวตนสองทาง (double-blind peer review) โดยผู้ทรงคุณวุฒิอย่างน้อย 3 คน ซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญในสาขานั้นหรือสาขาที่เกี่ยวข้อง ผลการพิจารณาจากกองบรรณาธิการถือเป็นที่สุด ทั้งนี้ วารสารภาษาและวรรณคดีไทยไม่มีนโยบายเก็บค่าธรรมเนียมในกระบวนการพิจารณาและตีพิมพ์จากผู้เขียน

ผู้สนใจส่งบทความ โปรดส่งต้นฉบับบทความตามช่องทางและรูปแบบที่กำหนดไว้ในข้อแนะนำการส่งบทความ ซึ่งดูรายละเอียดได้ที่ท้ายเล่มวารสาร หรือเว็บไซต์ของวารสาร <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/THlanglit>

เนื้อหาและข้อคิดเห็นในบทความเป็นความคิดเห็นของผู้เขียน ไม่ถือเป็นความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการและคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ลิขสิทธิ์ของบทความเป็นของผู้เขียนและของคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย การตีพิมพ์ซ้ำต้องได้รับอนุญาตจากผู้เขียนและกองบรรณาธิการวารสารภาษาและวรรณคดีไทยเป็นลายลักษณ์อักษร

Journal of Thai Language and Literature

Encompassing a wide range of academic disciplines in the humanities, *Journal of Thai Language and Literature* is a peer-reviewed academic journal published by the Research Center for Thai Language and Literature, Faculty of Arts, Chulalongkorn University. Issued regularly since 1983, the journal aims to promote high quality scholarship on Thai language, Thai literature, folklore and other related areas such as linguistics, anthropology, Thai language learning and teaching, and foreign languages in relation to Thai through the publication of research articles, non-research academic articles, review articles and book reviews.

Published twice a year in June and December, the *Journal of Thai Language and Literature* welcomes the submission of articles based on original research from all relevant disciplines indicated above either in Thai or English. The submitted manuscripts must not have been published in any other academic journals, or be under the consideration of any other academic journals or publication.

Each submitted manuscript will receive a double-blind peer review, refereeing by at least three anonymous referees in the related fields. The decision of the Editorial Board is final. **The journal does not impose any charges from submission to publication.**

To submit your manuscript to this journal, kindly follow the guidelines indicated in the journal or the journal's website – <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/THlanglit>.

Articles and reviews in *Journal of Thai Language and Literature* reflect the opinions of the contributor. The publisher holds no responsibility for any of the opinions expressed.

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced without the written permission from the publisher.

วารสารภาษาและวรรณคดีไทย

ISSN 0857-037X ปีที่ 41 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2567)

สารบัญ

บทบรรณาธิการ (1)

บทความวิจัย

เรื่องสุบินกุมาร (*หญิงสุโขทัย*): การศึกษาในมุมมองพุทธศาสนา
แบบพื้นถิ่น 1

ณัฐวดี แสงพันธ์

ไกล่รุ่ง อามระดิษ

อนุกรมวิธานพื้นบ้านเกี่ยวกับ “ว่านไสยเวช” กับความเชื่อและพิธีกรรม
ในสังคมอีสานร่วมสมัย 44

ชวพันธ์ เพชรไกร

ปรมินท์ จารูวร

สารัตถะของภาพยนตร์เรื่อง: การสืบสรรค์และการปรับประยุกต์ 96

ธีรพัฒน์ พูลทอง

“หอมดอกราตรี แม่ไม้สดสี หอมดีน้ำนม”: การนำเสนอแนวคิด 147

“กุลสตรี” ในนวนิยาย *ราตรีประดับดาว*

อติพร ประเทืองเศรษฐ์

คอลัมน์ประจำฉบับ

คำไทย-คำเทศ 172

ชัยรัตน์ พลมุข

อัสนี พูลรักษ์

Journal of Thai Language and Literature

ISSN 0857-037X Volume 41 Number 2 (July – December 2024)

Contents

Editor's Note (1)

Research Article

Soben Komar: A Study on the Concept of Vernacular Buddhism 1

Nattawut Sangpun

Klairung Amratisha

Folk Taxonomy about “Wan Saiyawet” with Beliefs and Rituals in Contemporary Isan Society 44

Chawapan Pettkrai

Poramin Jaruworn

The Essence of Kap Hae Ruea (Royal Barge Song): Creation and Adaptation 96

Tirapat Poolthong

“Though not Colorful, Its Fragrance is Delightful”: The Presentation of the Concept of “Perfectly Virtuous Woman” in the Novel, *Ratri Pradap Dao* 147

Athiporn Prathuangset

Column

Thai Words–Foreign Words 172

Chairat Polmuk

Assanee Poolrak

บทบรรณาธิการ

วารสารภาษาและวรรณคดีไทย ปีที่ 41 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2567) ของศูนย์วิจัยภาษาและวรรณคดีไทย ประกอบด้วยบทความวิจัยด้านวรรณคดีและคติชนรวม 4 บทความ และบทความ “คำไทย-คำเทศ” ซึ่งเป็นคอลัมน์ประจำสำหรับให้ความรู้เกี่ยวกับคำในภาษาไทยที่สัมพันธ์กับภาษาต่างประเทศ

บทความวิจัยด้านวรรณคดีในวารสารฉบับนี้ มี 3 เรื่องซึ่งศึกษาวรรณคดีโบราณและวรรณกรรมสมัยใหม่ด้วยกรอบแนวคิดที่หลากหลาย ได้แก่ บทความ “เรื่องสุบินกุมาร (*เรื่องสุบิษกุมา*): การศึกษาในมุมมองพุทธศาสนาแบบพื้นถิ่น” ของณัฐภูมิ แสงพันธ์ และไกล่รุ่ง อามระดิษ วิเคราะห์เรื่องสุบินกุมารฉบับกัมพูชาด้วยแนวคิดเรื่องศาสนาพื้นถิ่น (vernacular religion) อันเป็นการเปิดมุมมองใหม่ให้แก่การศึกษาวรรณคดีพุทธศาสนาที่แพร่หลายในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เรื่องนี้น่าสนใจ บทความ “สารัตถะของกาพย์เห่เรือ: การสืบสรรค์และการปรับประยุกต์” ของธีรพัฒน์ พูลทอง ศึกษาเนื้อหาและแนวคิดของกาพย์เห่เรือจำนวน 21 เรื่องด้วยแนวคิดเรื่องการสืบสรรค์ (creative perpetuation) เพื่อชี้ให้เห็นพัฒนาการด้านสารัตถะของวรรณคดีประเภทดังกล่าว ที่มีทั้งการสืบทอดและเปลี่ยนแปลงไปตามบริบททางสังคมวัฒนธรรม ส่วนบทความด้านวรรณกรรมสมัยใหม่คือ บทความ “‘หอมดอกราตรี แม่ไม่สดสี หอมดีน้ำนม’: การนำเสนอแนวคิด ‘กุลสตรี’ ในนวนิยาย รัตรีประดับดาว” ของอธิพร ประเทืองเศรษฐ์ ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับผู้หญิงในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ของว.วินิจฉัยกุล

บทความวิจัยด้านคติชน มี 1 เรื่องคือ บทความเรื่อง “อนุกรมวิธานพื้นบ้านเกี่ยวกับ ‘ว่านไสยเวช’ กับความเชื่อและพิธีกรรมในสังคมอีสานร่วมสมัย” ของชวพันธ์ เพชรไกร และปรมินท์ จารูร ซึ่งนำกรอบแนวคิดเรื่องอนุกรมวิธานพื้นบ้าน (folk taxonomy) มาศึกษาข้อมูลทางคติชนเกี่ยวกับว่านในสังคมอีสานร่วมสมัย อันเป็นการขยายพรมแดนการศึกษาด้านคติชนวิทยาและเป็นแนวทางในการศึกษาคติชนพืช (plant lore)

ส่วนบทความ “คำไทย-คำเทศ” ในฉบับนี้เสนอคำยืมบาลี-สันสกฤตในวรรณคดีเอกของลาวเรื่อง *สังข์ศิลป์ชัย* (สังข์สินไชย) โดยตั้งข้อสังเกตเปรียบเทียบการใช้คำยืมภาษาบาลี-สันสกฤตดังกล่าวในภาษาและวรรณคดีไทย เพื่อชี้ให้เห็นลักษณะร่วมและความแตกต่างของการใช้คำยืมภาษาบาลี-สันสกฤตในภาษาไทยและภาษาลาว

วารสารภาษาและวรรณคดีไทย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความในวารสารที่มีเนื้อหา
หลากหลายเหล่านี้ จะช่วยสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษา วรรณคดี และคติชนแก่ผู้อ่าน
ตลอดจนเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยของผู้ที่สนใจต่อไป

ชัยรัตน์ พลมุข

บรรณาธิการ